

vidil tistega „pandürja“, zavoljo kterelega so našega ūjca v Karlovcü v lüknjo vtaknili bili. Bistra glava se iznajde vale. Ker vejm, da prav ta čas donesüje ljudstvo gospodom ovčji sir, jo krejnem naravno proti farovžü, da bi nalašč poprašal, ali imajo sira na prodaj. Pridem do dvorskih vrat, kljüka zaškriplje, in znotraj se oglasi vale „bav, bav, bav“. Odprem vrata in nad me plane — ne pandür ne — stavil bi čeber vina — da ne, ampak neka belkasta kruota s črnimi marogami. V hipü pa se oglasi neka zala devica: „Greš stran ti grdavš ti!“ In pesoglavec jo pobere vës krotak v svoj kotič. Sira niso imeli na prodaj. Poglejdam pa po dvoriščü, ter vidim celo kürjo armado, iz med nje mi pa najbolj dopada jerebičasti petelinček, ki je bil tolst kot štrükelček; ko pa še dalje ogledüjem, pa zapazim — dva psa. Tisto že omenjeno kruoto, pa še enega družega, ki je mirno počival, pa bil tako lepo kodrast, ko ne bi bil pes, da bi gotovo bil janec. „Kaj veljá — dem sam sebi — to je pošteno — „pandür“. S starostjo pride pamet, ter prav zato tako mirno leží. Pa vendar prav za prav še le gotovo ni, da bil bi koder pa tüdi vtelesen pandür, toraj rečem priljudni farovški: „Tü pri vas je vse prav prijazno — samo tisti mali lajavec se mi zdi nekoliko hüdoben“. Pa kako se zavzamem o odgovoru: „O naš pandür ni hüd, kajti še zlo boječ, ker se groma ali pa strele bolj bojí kot pekla, samo to napako ima, da ne more trpeti dolgih hlač“. — Jez na dalje: „Tako po tem takem ünü spijoči koder — ni pandür?“ — „Kaj še! tisti je Čičo, njegov oče in še zraven tega ünü in koristen küže, kajti podnevi počiva, ponoči pa okoli cerkve hodi in laja, pa še nobene poštene düše se ni lotil.“ — Kar iskal sem, tüdi sem najšel; se poslovim, pa Čičo me sprejme do prve kaplanije. Tüdi tükaj niso sira imeli; grem do drüge, in ko baram po siru, se mi zdi, da mi za hrbtom zatüli soseskini črednik — pa vejste, ni bil črednik, ampak vejči petelin, kot pandür. Pa še to posebnost naj povejm, da so bile, kot sem zvejdal, vse tri dekleta, ki sem govoril ž njimi, Marijance, in dvej še naši Jerici podobne — ena pa ne. — Si mislim: „omne trinum perfectum“*), da le Mine niso, se vrnem k vozu, in sem zdaj tükajle. Oh! pa le popokati bo od smeha, ko pridem domü, in ūjcu povejm, da se ni spolnila njih želja, namreč, da pandür ni le ni krjepal in da ga tüdi volek ni požrl, nego da sem tüdi jez ž njim in z njegovim očetom znanstvo stüril, da sta oba čvrsta in zdrava, in da se prečüditi ne morem, da so se jim kdaj pred tako kroti hlače trejsle. Hi, hi, hi!

Jez (vzdignivši se). Prosim samo to še. Kako se pa kaj Jerica in ūjec razumeta?

Miha. Jerica je zmirom njih presrčna miška. — Zdaj pa jez prosim, da potrpite še mrvico. Vam bom šalno ūganjko povejdal, ki sem jo jez sicer skladal, ki so jo pa skovali ūjec. Čüjte! pridejo ūjec nekega dne v mojo šišo, kar se pomüzajo moji stari, ki jo pa drügač le „strino“ imenüjejo, ter rečejo: „No ti zvjadena strina, imam za te orejšček, za kterelega, če mi ga ugodno razlüskneš, bokal vina dobiš. Tü ti je le:

Miški prijatlici dve:	Ko pa dan počü,
Ena kristjana,	Ena ven skoči,
Druga pagana,	Druga zavpije: O je!
V postelji gorki ste ble.	

Skupaj ležale,	Hitro zdaj Mina,
Mirno ste spale	Zvedena strina:
Noter do zarje, se vé.	Miškama kak je imé?

Moja stara nekoliko pomisli, kar ploskne z rokami ter ūjcu nekaj v üho pošepetá. Ta se zavzamejo in

zavpijejo: „O ti šejmbrana strina! bokal vina je tvoj“. Pa vejste kaj ta babja kača na me kazaje na to reče? „Pa ga ta štoklež kar kapljice poküsel ne bo, če tüdi on ne ügibne zastavnice“. Ūjec se k temu zakrohota na vse grlo rekši: „Prav imaš strina! to se pravi možü vedriti možgane.“ — Pa jima je spodletejlo, kajti ügibnil sem jo in pa — pil.

Zdaj pa prijatelj, ne vzemite mi za zlo, da se predrznem pitati vas, ali bi jo tüdi vi razvozlati mogli? — Veljá bokal vina! — No! ker pa vidim, da se vam müdi dalje, mi pa, ako vam je drago, v „Novicah“ nazzanite ügib. — Na vse zadnje vas pa prav lepo prosim, da mi prizanesete, da sem vam tako dolgo nadlego delal, in pomislite, da ima prav moja gorejska Mina, ki vale trdi, „da se le težko ügibne nesrejši in pa — Ribničanu“. Ločiva se smehljaje.

Res mi je omenjena uganjka več belila glavo, kot sem mislil, pa izpeljal sem jo le, pa tüdi jez obljubim vsakemu izmed vas bokal vina, ki mi jo odmota.

Al modrijani so mi pri svoji modrosti na dolg zastali z razvezo, in jo toraj prijaznim bravcem „Novic“ poklonem za kratkočasen poskus.

Silvulanski IV.

Dopisi.

Iz Slovenjega Gradca. — Slovanski narod si zapisuje v zlate bukve hvaležnega spomina blage dela svojih rojakov, ki so z umno glavo ali brihtnim persom, s pesništvo, slikarstvom ali drugo lepo umetnostjo svojo domovino slavili in človeštvu düševno koristili, ter jim zato častne spominke stavlja in njih imena blagruje. Prav tako! S tem slovanski narod kaže, da se svoje sposobnosti živo zavéda in da je v resnici — „narod“. — Pa tudi onim našim rojakom, katerim visoke učenosti in umetnosti previdnost Božja ni odločila in jih je le bolj na zemljo navezala, ki pa z modrim kmetovanjem, pridno sadjorejo itd. svojemu domačemu kraju in s tem tudi celi domovini koristijo ter ji množijo materijalni blagor; tudi tem očitno pohvalo izreči je pravično in častivo. Zato vem, da bote ljube „Novice“ rade pohvalile pridnega kmetiškega moža prijazne naše doline slovenjogradske Jerneja Spobiana v Vrhah, ki že 44 let se trudi povzdigniti sadjorejo v naši okolici na višo stopnjo; kteremu je največe veselje, ako se mu mladi ljudje v cepljenji drevesec podučiti dajo, da, kakor z Vodnikom pravi, naj „že v mladosti cepijo drevesca za stare zobe“; ki je samouk si napravil sadni vrt, iz kterelega je bližnjim in daljnim kmetovavcem že tisoč in tisoč cepljencev in divjakov razdajal. Samo letošnjo spomlad je iz svojega vrta dal 110 jabelčnih, 120 hruševih cepljencev, 760 lesnih hrušek. Za prihodnje leto bo pri njem dobiti okoli 2000 lesnik in toliko hrušek. Zasluge njegove za sadjorejo je spoznala tudi štajarska kmetiška družba, ter mu v pohvalo podelila sreberno svetinjjo, ktera mu je bila 10. maja tega leta pri cerkvi sv. Pongraca na Gradu slovesno izročena vpričo obilno zbranega ljudstva, ki je zvedši za to slovesnost tudi iz ptujih far na Grad prihitelo. Po dokončani Božji službi predstojnik naše kmetiške podružnice gospod fajmošter Bruner med množico stopijo, ki je bila pred cerkvijo zbrana, in v lepem govoru korist sadjorejstva razlagajo, Jerneja, kakor zasluži, pohvalijo ter mu omenjeno svetinjjo podajo. Zdaj pa pričüjüči kmetje Jerneja obstopijo in vsak mu želi svojo ljubezen in hvaležnost pokazati; eni mu silijo dvajsetice v roko, drugi se mu zahvaljujejo, da jih je umnega sadjorejstva učil; zopet drugi ga prosijo, naj jih obiše, da bodo malo po sadnem vrtu pogledali; celo nekoliko odraščenih fantov v njega sili, naj jim

*) Da Miha iz jarka latinski govori, ni čudo, kajti je, kot bravcem „Novic“ dobro znano (številka 32, str. 261 od leta 1861), tri latinske šole dovršil. Pis.

dan napové, da se bodo v njegovem vrtu zbrali — in bolj zadovoljen kakor Napoleon od Solferine — gré Jernej naš iz Grada spremljan od vesele množice v Slovenji Gradec. — Tako je bil 10. maj slovesen Jerneju, vesel kmetovavcem in gotovo koristen našemu sadjorejstvu. Bog nam pa pridnega Jerneja še mnogo let ohrani in še več takih možakov daj, ki so svojemu narodu na korist!

Iz Laškega trga na Štajarsk. 18. avg. — v. — Zopet so pokazali domorodni Laščani, kaj se dá storiti z jedinjeno močjo. Snidili so se bili po naključbi gg. Anton Kos, pravnik iz Zagreba, Boštjan Roš, tehnikar in Fr. Zupančič, jožefinar iz Dunaja, ter so s pomočjo nekterih tukajšnjih domorodcev za god presv. cesarja priredili igro „Dobro jutro“. Od vseh strani so se dovažali poslušavci; bilo je nenavadno živo po trgu. V Celje so poslali Laščani vozove po pevce, ki so znatno povečali svečanost. Bilo je prišlo tudi dokaj gospá in gospodičin iz Žavca, duhovnikov, dijakov in kmetov pa iz vseh bližnjih krajev. Gospod Fr. Valentinič je govoril, se vé da slovenski prolog, potem se je zapela cesarska pesem; belo oblečene deklice pa so držale venec na odru. Med igro smeha in ploskanja ni bilo ne konca ne kraja; celó tujci, ki ne razumejo našega jezika, so pripoznavali, da so igralci nenavadno izurjenost pokazali. Ženske so igrale tri: ena gospá in dve gospodični; ne da bi hotel gospodom slave kratiti, moram vendar priznati, da se lepi spol ni dal prekositi od jakega. Igralo se je na korist sadjorejni šoli na Laškem in nabralo se je v ta namen 54 gold. Po končani igri je bila „beseda“. Pevci so peli, govorniki govorili, da je bilo kaj. Gospod Herman iz Žavca, izvrsten govornik, je stopil prvi na oder in povedal nekoliko iskrenih besed kot predgovor k „Prokletim grabljam.“ Bila je sprejeta njegova deklamacija z gromovitimi živio-klici. Gospod župan Valentinič je napil Nj. veličanstvu cesarju, potem pa gospod dr. Kočevarju. Dr. Kočevar se je zahvalil in napil Laščanom, ki so priredili tako lepo veselico. Gospod Valentinič je napil ptujim gospodom, ki so pomagali oživotvoriti domorodno veselico. Gosp. Roš se je zahvalil in napil vrlim igravkam, katerih zdravica je bila z največo radostjo sprejeta. Sledilo je zdaj še zdravic brez konca in kraja. Po vsaki zdravici se je zapela pesem; veselje je vsakemu pričujočemu sijalo iz oči. Kdor je bil na Laškem, se je vrnil domú z iskreno željo, da bi skoraj zopet doživel tako veselico. Ponosni morejo biti Laščani, da so na Štajarskem edini, ki zamorejo gledišne igre napravljati. Kakor sem zvedil, je želja splošna, da bi pred koncem šolskih praznikov še enkrat priredili jednako veselico. Tudi pričujoči Žavčani so sklenili, da si bodo prizadevali doseči Laščane, kakor v vsaki vrsti domoljubja, tako tudi v slovenski igri. Bog daj, da bi se spolnilo! Kjer je tako gostoljubje domá kakor na Laškem pri županu Valentiniču, trgovcih Janezu in Francu Orožnu, zdravniku Žnidaršiču, še veje duh slovenski, in se ne dá zatreti od sile nasprotne, ako bi še tako močna bila. Hvala in slava igravcem in igravkam, hvala vsem, ki so pomagali osnovati domorodno svečanost!

Iz okolice vranske 21. avg. G. Š. — Nisem si mislil, da bom „Novicam“ kedaj pisal, ker dobro vé, da se kmetu plug in motika bolje podasta kakor pero. Žalostno novico vam moram pisati. Zadovoljni smo pričakovali bogatega pridelka, kakoršnega še mnogo let v naši dolini ni bilo; 18. dan t. m. popoldne pa se čez visoki hrib Šavnice priválí črni oblak s čudno nevihto. V malih minutah je toča debela kakor kurje jajca po vsi dolini, več kakor poldrugo uro na široko, vés up nam pokončala in ubogemu kmetu vse žito na polji, sočivje, zelje, sadje, grojzdje in živinsko pičo do malega,

največ pa čisto in čisto podrobila, da stari ljudje ne pomnijo kaj takega. Da je nevihta dokaj kozolcev in drugih poslopij podrla, mnogo dreves polomila in s koreninami izruvala, veliko žival, pa sto in sto zajcev ubila, verjemi mi, dragi bravec! kajti kdor sam ne vidi, ni mu moč dopovedati. Strašna nesreča je to za ubogega, v dolge zakopanega kmeta! Od kod bomo živeža dobili ali pa denarja, da bi plačevali davke?

Iz Adlešič od Kolpe 16. avgusta. Dovolite mi, drage „Novice“, da vam podam par vrstic, in vam naznanim veliko nadlogo, ktera nas tare. Celó leto smo za potrebo dežja dobivali, al zdaj ga ni; repe in zelja ne bomo imeli čisto nič, otave tudi ne; ako se nas Bog kmali ne usmili in nam ne pošlje zdatnega dežja, ne vem, kaj bomo počeli z živino. Trava se je posušila, grmovje se suši, vode primanjkuje, da jo nekteri po dve uri daleč nosijo in vozijo in živino gonijo napajat; mi še izhajamo, ki smo blizo Kolpe; al Kolpa, ki je jako velika voda, se je tudi tako posušila, da stari ljudje ne pomnijo take. Grojzdja dosti kaže; al dve nadlogi ga tarete: jedna je plesnina, druga pa velika suša. Z Bogom!
Miko Požek, kmet. *)

Iz Kranja 17. avg. G. — Včeraj se je slovesno odprla národna čitavnica naša. Bilo je vse od konca do kraja veličastno in pomenljivo. Prišlo je čuda veliko ljudi iz okolice kranjske, iz Ljubljane, Radoljce, Loke, Kamnika, Železnikov, Tržiča, Novomesta itd.; tudi iz Štajarske, Koroške, Istre, Hrvaške, Morave itd.; udeležil se je slovesnosti skor ves Kranj, ter pokazal, da je vreden zgodovinske imenitnosti in da je res drugo središče v kranjski Slovenii. Bilo je ta dan mesto prav v praznični obleki; na „stari pošti“ se je mnogo narodnih zastav (slavenske národne barve so tudi prav oficialne barve kranjske dežele) kazalo v jutranjem solncu; iz čitavničnega stanovališča pa ste mogočno vihrale cesarska in národna zastava druga poleg druge. Začela se je slovesnost ob 8. uri, ko se je zbralo društvo z gosti vred v lepo okinčani dvorani. Tú je čitavnični tajnik gosp. Šavnik, domoljub z dušo in telesom in izurjen govornik, izročil kranjskemu pevskemu zboru, ki šteje že 14 udov, lepo pevsko zastavo v narodnih barvah. Govoril je med družim te-le besede: „Vsak rodoljub lahko zapazi, da se zmirom bolj širi národno petje; tudi vi gospodje ste se zbrali v društvo ter se namenili gojiti lepo národno petje. Čitavnica naša vam tedaj izročá po meni le-to zastavo, okoli ktere se zbirajte vprihodnje! Nikdar je ne zapustite, ampak svetu kažite, da ste vredni sinovi matere Slave. Prejmite jo v znamenje srčne zahvale, da ste naše mlado društvo že tolikokrat razveselili z milimi pesmami. Popravajte mile domače pesmi, in budite ljubezen do národa našega. Vedno naj vlada sloga med vami; varujte se razprtij zarad malih reči, da iz iskrice ne vstane plamen, ki razgruduje poslopja.“ — Gospod Krisper sprejel je po tem ogovoru zastavo in srčno se zahvalivši jo je izročil gosp. Mandelcu, ki jo bode nosil. Gospod Mandelc svojo oblubo, da bode zastavo v krepki roci pred zborom nosil, brž spolni ter jo nese pred veliko množico národa na Labore, da pozdravi ljubljanski pevski zbor, ki se je ondi ustavil. Lepo se je vila národna zastava pred množico po mestu in čez veličastno Savo na Labore! Ko se zastava ljubljanskega zbora od daleč v jutranjem solncu prilesketá, gredó kranjski pevci z mestnim županom gosp. K. Lokarjem in z odborniki gg. Holcerjem, Krisperjem, K. Bleiweisom, Šavnikom in čitavničnim predsednikom g. Pircem na čelu, ljubljanski zbor sprejet. G. župan pozdravi pevce v imenu mesta kranjskega, gosp. predsednik Pirc pa v imenu čitav-

*) Le večkrat!

nice kranjske. Gospod Vidic, ki ljubljansko zastavo nosi, se v imenu pevskega zbora zahvaljuje za prijazen sprejem. Na to zagrmí ljubljanski zbor mogočno: „Naprej zastava Slave“, zastavi pa ste se déle navskriž; kranjski zbor zapoje pesem: „Hej rojaki“, ljubljanski pa „Hej Slovani“, in pobratita se zbora med navdušenim klicanjem zbranega naroda „živili“ in „slava“.

Ko so na hujanski gmajni, nad derečo Kokro, jeli možnarji pokati, ki so se potem celi dan do pozne noči glasili, napotilo se je celo društvo proti Kranji. Med potjo so združeni pevci peli razne pesmi. V mesto prišedši, ste se zastavi v gosp. županovi hiši shranile. — Ob 11. uri je bila v mestni farni cerkvi sv. maša, ki so se je vsi gosti z obilo množico družih udeležili. Pri maši so novomeški pevci prelepo slovenski peli. O poldne po sv. maši ste se zastavi nesle v čitavnico; zdaj so dobili ljubljanski pevci na svojo zastavo krasni trak iz dragocenega moara, v kterege so lepo vezene (štikane) besede „Naprej zastava Slave!“ in pa „Domorodkinje kranjske národnim pevcem ljubljanskim“. To je delo kranjskih domorodkinj pod vodstvom vrle umetnice gospé Ivane Škarjeve; reči moremo, da „delo mojstrinjo hvali“. Ljubeznjiva gospodičina Marija Lokarjeva, županova hči, pripela je ta trak na zastavo ljubljansko, ki se je danes v celi krasoti svoji lesketala, tako-le govore: „Častiti gospodje! Mene je čast došla, da vam izročam v imenu kranjskih domorodkinj trak za prelepo vašo zastavo, katero so vam podarile danes teden ljubljanske naše sestrice. Prosim vas, da sprejmite mali ta darek v spomin goreče zahvale, da ste prišli danes pozdravljat starodavno slovensko mesto kranjsko in mlado čitavnico našo, kjer bomo slišali marsiktero naše srce ogrevajočo pesem. Ohranite nas v spominu, in kodar koli hodite s svojo prelepo, s tem trakom ozaljšano zastavo, pomnite, da ste sinovi veličastne matere Slave, in da vaše geslo je „Naprej zastava Slave!“ Zdaj stopi izmed pevcev g. R. pod tako okinčano zastavo in se zahvaljuje blagim darovavkam tako-le: „Blage domorodke! Častni poklic mi je, da vam izrečem presrčno zahvalo v imenu vseh pevcev ljubljanske čitavnice. Ne bom obširnejše govoril, kako smo se že davno veselili današnjega dneva; kako čislamo toliko čast, toliko domoljubje, da ste naši mladi zastavi dodale tak biser. Prosim bi moral, da prizanete našim majhnim, premajhnim zaslugam za dom in narod; povedati pa mi je, da se na ta krasni trak ne ozirajo samo naše oči, temuč da se k njemu obračajo tudi naše srca. Ko bode s podnebja naše domovine svitlo solnce razlivalo blagodejne žarke na to zastavo, bode nam znamenje, da takisto mili so tudi vaši občutki, da nam bode takisto svetila tudi vaša krasota v lepo bodočnost matere Slave; kadar pa bosta proti črnim oblakom vihrala zastava in trak, podarjen iz vaših nježnih rok, bosta nam oznanovala, da so nemirne tudi vaše srca, ki čutijo z nami vred nemilo nevihto. Razodeti moram še eno misel, ki nas danes posebno vse navdaja, to je, da bode ta trak trdna vez med starim Kranjem in belo Ljubljano; da naši in vaši pevci — zakaj bi ne rekel tudi — pevke? stopijo združeni v kolo domačega petja, ki bode zložno donelo po vsi predragi domovini in klicalo in budilo slovenske hčere in sinove. Tedaj še enkrat hvala za krasni spominek slovenske vzajemnosti in sloge. Tisočkrat vam kličem slava!“ — In „slava“ „slava“ je donelo po dvorani.

Po tem govoru zapojó gosp. pevci „Naprej zastava Slave“, „Pobratimija“ in „Hej Slovani“. — Po dokončani tej slovesnosti nesó obe zastavi na staro pošto, kjer ste vihrale nad veselim društvom med jedjo.

Društvo, nad 140 oseb, je kosilo pri 6 mizah, okoli kterih so se pevci tako razdelili, da se je ta ali ta

pesem pri prvi mizi zapela, in potem pri vseh mizah ponavljala, tako, da smo med celo jedjo premilo nam petje slušali. Gostivnici na stari pošti pa gré čast, da nas je v vsem izvrstno postregla kakor malokje; enoglasna bila je hvala vseh, pa res tudi pošteno zaslužena. Med obedom je gosp. predsednik Pirc nazdravil Nj. Veličanstvu z navdušeno besedo. Tej napitnici pa je sledila napitnica za napitnico, in nobeden, ki ga narod pozná, ni bil pozabljen. — Po obedu so zbrani pevci (nad 60 jih je bilo zbranih) zapeli „Hej Slovani“ in s tem se je društvena zabava sklenila za nekoliko časa.

Ob 5. uri popoldne se zbere zopet vse društvo ter se podá z zastavama in pevci na grob Preširnov. Neštevilna množica je že slovesnosti čakala na pokopališču. Zastavi se postavite križem pred grob, pevci se vstopijo okoli spodobno okinčanega spominka in zapojó najpred kranjski pevci „Na grobu dr. Preširna“ — besede Levstikove, napev dr. B. Ipavcev, nalašč za današnji dan zložen. Poslal ga je čitavnici gosp. D. Terstenjak s sledečim pismom: „Slavna čitavnica kranjska! Ker mi službene opravila branijo udeležiti se národne slovesnosti, katero obhaja 16. velikega srpnja slavna kranjska čitavnica, tedaj Vam izročujem pismeni pozdrav svoj in vseh domoljubov okolice naše: ako bi noben odbornik celjske čitavnice ne utegnil vaše slovesnosti počastiti, naj ta pozdrav tudi veljá v imenu celjske čitavnice. Srčno me veseli, da se je tudi v starem častivrednem Kranji — nekdanjem slavnem sedežu kranjskih vojvodov ustanovila čitavnica — ta lepa šola národne omike. Kranj ni samo po svojih historičnih uspomenah slavno mesto, temoč tudi je veljavno in ugledno zavoljo izobraženosti svojih prebivavcev. Gotovo bode Kranj središče društvenega življenja krepkim Gorencem, in njihova národna moč bode čvrsto delovala ne samo po romantičnem Gorenskem, temuč svitli žari domoljubja njihovega bodo se razširjali čez visoki Grintovec v rodovite ravnine zelenosvitile Savine in dereče Drave. Želim Vam toraj: Srečo dobro! — Zdrava misel in jederni značaj Kranjcev sta nam prebivavcem takraj snežnikov solčavskih poročstva dovolj, da národni ustav, kateri dobi 16. velikega srpana svoje posvečenje in blagoslovenje po glasnih klicajih toliko uglednih gostov in po pokropljenji s solzami domoljubne radosti, — bode lepo razcvetal in sardonosno se razvijal. Da pa za to odlično slovesnost vaše čitavnice tudi od Slovencev iz Štajarskega dobite cvetlice v sjajne vence, ktere so spletale nježne roke domoljubnih Kranjic, Vam pošljem dve pesmici. Ena pod naslovom: „Zagorska“ naj Vam bode živa priča, kako národno pesništvo še v zelenih naših hribih in žitapolnih dolinah lepo cvetè; — lep napev ji je zložil častitljivi prijatelj moj dr. Gustav Ipavič, slavnoznani kompoziter slovenski. — Druga lepa cvetica je sicer izrastla na polji čudapolne kranjske dežele, in dasiravno ji je že slavni pesnik dal žlahnega duha dovolj, vendar pesem z napevom dobiva večé življenje. Moj ravno imenovani prijatelj je tudi to pesem oblekel sicer žalobnim glasom, kakor ga išče zapopadek pesme same, vendar sem prepričan, da 16. velikega srpana v Kranji ne bodo obhajali národnega praznika brez spomina na največega pesnika slovenskega, kterege truplo počiva na mirnem pokopališču kranjskega mesta. Dasiravno bi utegnili ta pesmica kaliti veselico 16. avgusta, vendar morajo — posebno Kranjci — toliko svetih čutov ta dan tudi imeti, da na grob moža, kateri je slovensko umetno pesništvo tako mogočno povzdignil in je mu prisvojil slavno mesto na Parnasu evropskem, položijo vsaj cvetko blage uspomene. Čeravno se otožni glasovi te pesme bodo mešali med kriko in viko veselja, ter

ipak nas bodo opomnili na borbo onega časa, — v katerem je neumrljivi Preširn živel, in nas bodo navdajali z novo pogumnostjo ne opehati v bojevanji za narodno pravo, za narodno omiko. Toraj: Slava 16. avgustu — v Kranji! Sl. čitavnice pokorni sluga D. Terstenjak žup. Šentjurski in podpredsednik celjske čitavnice.“ — Ljubljanski pevci so po tej pesmi peli: „Sveta noč.“ — Zdaj stopi g. predsednik Pirc na grob ter govori blizo tako-le: Tu na spominku beremo napis: „Ena se želja je tebi spolnila, v zemlji domači da truplo leži“. Pač bridka beseda, da le „ena“ želja se je spolnila neumrlemu pesniku! Al ko bi zdaj vidil nas tu zbrane, gotovo bi rajsko vesel zaklical: „Spolnila mi se je še druga srčna želja, da narod slovenski zaveda se, da živi!“ Kličem tedaj: Slava spominu Preširnovemu! — in „slava — slava“ se je razlegalo po Božji njivi. Ko se je še zapela „Sveta noč“ in pa Vaukenova „Luna“, je zapustila zbrana množica s solznimi očmi premili kraj, kjer počiva truplo slavnega pesnika. Ni mi moč z besedo povedati, kako veličastna, kako ginljiva je bila slovesnost na grobu Preširnovem; dasiravno je bilo nad tisoč ljudi tu zbranih, je kraljevala vendar grobna tihota; vsa množica je bila za čas odmaknjena zemeljskim občutkom. — Solnce je že objemalo vrhove snežnikov slovenskih in sivega njih glavarja, orjaškega Triglava; čas besede se je približeval. Pričelo se je tedaj gibanje proti čitavnici, kjer je bil zbran skorej vès Kranj. Nad vhodom nas je pozdravljial transparent v domačih barvah:

„Pokažite svetu lik domače navade in misli;
Biti slovenske krvi, naj bode Slovencu ponos.“

Na stopnicah nas je pozdravljial drugi transparent „Dobro došli!“ Vhod je bil ozaljšan z lipovimi vejami, banderci itd. Tudi dvorana je bila okusno ozaljšana z banderi domačimi, cesarskimi, avstrijskimi in bavarškimi; s sliko cesarjevo, cesaričino, Vodnikovo, Preširnovo itd. Malal je dvorano domači, svetu premalo znani malar gosp. Bizjak, ter lepo pokazal, da svoje delo dobro ume.

Ko ob 8. uri začno zopet možnarji grmeti, in ko se je zbralo v dvorani neštevilno društvo, med katerim je bilo mnogo mnogo veljavnih možakov duhovnega in deželnega stanú, in posebno veliko gospá in gospodičin iz bližnjih in daljnih krajev, prične gospod predsednik Pirc, trgovec, besedo tako-le:

„Slavno društvo! Tudi staro slovensko mesto Kranj, kjer je stala zibel marsikterega naših narodnih voditeljev, čulo je glas slovenskega zvona, ki se razlega po slovenski zemlji, ki nam doní iz slovenskega središča — iz Ljubljane; tudi naši rojaci se zavedajo, da se pretaka slovanska kri po njihovih žilah; tudi mi smo osnovali podružnico ljubljanskega središča; tudi mi imamo čitavnico! Slavna gospôda! društvo je naklonilo meni lepo nalogo, da pred vas pripeljem nježno, mlado detice, naj bi se prepričali, da ima dovelj kreposti, da živi in čvrsto odrasča. Minulo je malo časa, kar je čitavnica osnovana, in vsi smo se že prepričali, da kri ni voda, in da raste društvo, ki ima in bode vedno in vedno imelo blagi namen. In kako bi tudi ne? Vsak kraj, vsako mesto, vsaka dežela omaguje brez društvenega življenja; saj „sloga jači, nesloga tlači“; države, dežele pešajo, ako sloge ni; celó posamezne družine propadajo, kadar manjka edinosti. Pač imamo društvenemu življenju ukrotiti še mnogo zaprek; posebno slovanske društva imajo težko nalogo. Le složnost spravi nas na trdnejše noge; gojimo, krepčajmo sedaj naše mlado dete, strezimo mu, da ne oslabi, temuč da bode dostojna sestra družim sestram po lepi slovenski zemlji, in dostojna hči stare veličastne matere Slave. Gospôda moja! manjka mi besed, da bi se vam dostojno zahvalil v imenu naše mlade čitavnice, ker ste

nas danes počastili in poslavlili s svojo pričujočnostjo; al ne morem si kaj, da bi se ne zahvalil vsem, ki so se trudili za ustanovitev našega društva. Srčna hvala vam bodi in uljudna prošnja, da podpirate tudi prihodnjič našo družbo. Z zlatimi črkami bode vpisan današnji dan v zgodovino naše čitavnice. Ne sežem predeleč, ako prerokujem našemu početju krepek napredek, če se ozrem v slavno društvo, ki se je danes tukaj zbralo. Ne bodem natanko razlagal pomena in naloge naše čitavnice. Sploh je znano, kaj zahteva Slovenec, kadar se zbira; saj mu ne gré za drugo, kakor da gladi in izobrazuje svoj prelepi jezik; da varuje svetinje svojih očakov, in da se raduje pošteno, kršanski, slovanski. Tudi ne bom opominjal, da za nas govori pravica in zakon, ako ustanovimo društvo, kakoršno je naše. Da se pa tu smemo zbirati, ne utrpim, da ne bi se zahvalil mogočnemu gospodarju, ki nam je poklonil ravnopravnost, in ki nam jo gotovo tudi ohrani; ne utrpim, da ne bi zaklical našemu pravičnemu, junaškemu vladarju, cesarju in vojvodu Francu Jožefu: slava! slava! slava! Držimo se svojega gesla: „vse za vero, domovino in vladarja!“ Ostanimo Slovani! Slovan je steber mogočne Avstrije. Ne zabimo svojih slovanskih bratov; delajmo složno; stojimo na pravičnem potu kakor sinja skala, in še pozni potomci bodo nam hvaležni.“

Mnogokrat med govorom so doneli živio- in slava-klici. Ko pa gospod predsednik zakliče „Slava cesarju“, zagrmi slava po dvorani, na pomolih (altani) pa se zasveti mnogobarveni bengalični ogenj, ki čarobno razsvetljuje vse mesto; možnarji pričnejo hitreje pokati in ljudstvo je vpilo „slava, živijo“!

Ko gospod predsednik govor končá, stopi gospod dr. Jan. Bleiweis na oder in govori blizo tako-le:

„Pripoveduje se od mene, in pisalo se je že tudi, da hodim po Slovenskem čitavnice „instalirat“. Pa kaj se je že vse pisalo! Saj je prav zdaj čas za take pravlice in „fabule“. Vzrok mojega prihoda danes v Kranj, premili mi rojaci, ni tedaj instalacija; prišel sem, ker ste me tako prijazno klicali, v družini čitavnice ljubljanske, ktero radostna dolžnost veže, da pozdravlja drago sestrico svojo kranjsko, in da ravno jez, kot zvest sin vašega mesta, presrčni Vaš pozdrav odzdravljam v imenu njenem. Oj! kako meni, kako vsem, ki smo prišli od blizo in deleč, srce veselja igra, ako se ozremo okoli in vidimo tako častitljivo družbo meščanov in meščank tukaj zbrano, — ako vidimo, da je čitavnica vaša v posest vzela najlepše stanovanlišče! Al ne temu se ni čuditi ne unemu; čisto naravno je oboje. Ako bi Krajnec in Kranjica bila zoper slovenščino, tedaj bi tudi moral biti sin zoper očeta, hči zoper mater; to pa bi bilo zoper četrto zapoved Božjo, zoper katero se noben pošten Kranjec ne pregreša. Ker tedaj iskreno ljubite svojo mater in jo spoštujete visoko, je tedaj tudi naravno, da ste jo posadili v najboljši dom. Res je, da ste nekoliko pozneje kot druge mesta slovenske odprli čitavnico svojo; al tega vam nihče očitati ne more, kdor pozná razmere vaše. Pokazali ste z zmernim postopanjem svojim le, da niste silni, ampak miroljubni, da niste strastni, ampak prijazni. Verjemite mi, da to bode spoznala, prej ali pozneje, tudi kazinica kranjska in se pridružila vam, ki ne bote skrbeli samo za igro in ples, za tombolo in berilo, temuč bote skrbeli za dušno povzdigo y „besedah“ s sladkimi pesmami in mičnimi govori. Časi se spreminjajo pa s kolesom tem premogočnim se vrtí tudi človek in narod, dokler ne pride na pravo mesto svoje. Saj kri ni voda. Ako se ozremo v zgodovino kranjskega mesta nazaj, koliko se je že premenilo tukaj! Kaj bi se tudi kazina ne? Ni namen moj in tudi ne more biti, da

bi se danes, ko le veselje zvonec nosi, spuščal v resnobne predmete zgodovinske. Ker pa vendar z dokazom, da se je mnogo spremenilo v Kranji, ne smem slavnemu zboru na dolgu danes ostati, naj povem nekatere drobtinice, ki se jih spominjam iz Valvazorja. (Govornik zdaj začemši od tistega časa, ko je še v Kranji več vina bilo kot vode, našteva mnoge spremembe v tem mestu in primerja stari Kranj z novim, in končuje potem govor svoj tako-le:) In tako bi lahko naštel še družega dosti, kar bi kazalo, da se je marsikaj že spremenilo v Kranji. Ni tedaj čuda, da nekdanje prvo mesto zemlje slovenske ima zdaj čitavnico kakor druge mesta slovenske; čudno bi marveč bilo, da bi je ne imelo. Avstrija naša podobna se mi zdi velikemu ulnjaku (bčelnjaku), kateri šteje mnogo panjov; panjovi so narodi različni, pa vsi so pod eno streho enega gospodarja. Kakor veliki polk bčelic istega ulnjaka mirno živí med sabo in ni treba, da bi klal drug družega, tako tudi narod ne naroda, pa ne brani naj se nobenemu, da slobodno kakor bčelica leta v svoj panj k matici svoji. Taki panjovi so nam čitavnice naše. Imate zdaj tudi vi čitavnico pod vodstvom veljavnih mož, katerim morete popolnoma zaupati, s katerimi se morete ponašati. Gojíte jo kot domače ognjišče, da se pri njem ogreva čedalje več domoljubnih src, pa taja tudi tacih, ktere obdaja še led nemarnosti; ohranite jo kot središče, okoli kterega se zbera vse, kar si na svoje tribarveno zastavo napisalo svete tri besede: vero, cesarja, domovino. In neumrli naš Preširn, kterega truplo v vaši zemlji počiva, bode vam z nebeških višin radosten klical, da, kakor je vaš gosp. predsednik danes na grobu njegovem rekel, se še ena je želja spolnila, namreč ta, da vsaki Kranjec se zaveda, da je Slave sin. In tako dobro srečo, čitavnica mila! Bog Te ohrani!

Gromoviti slava- in živio-klici so sledili gosp. doktorjevemu govoru, v kterem se je resna beseda strinjala s kratkočasno.

Zdaj poprime gosp. dr. Toman besedo in govóri te-le navdušeno sprejete besede v navadni svoji čarobni govoricí:

„Dovolite, da vas nagovorim tudi jaz, ki mi je po zaupu slovenskih bratov presveta in težka naloga, da braním narodu pravice v deželnem in državnem zboru. Vaš srčni sprejem unémlje v mojem srcu plameneče rodoljubje, čigar iskre naj podam v vaše rodoljubne srca z besedami, ktere naj vas užgó domovini v prid. O pogledu tako slavne, tako navdušene družbe me navdaja zgodba naše domovine, in nje stik se vrtí pred mojo dušo v pomembonosni vizii. Živela je mogočna žena v krasnem domu, in porodila je nebrojno sinov in hčeric; učila jih je najslajega jezika vse zemlje, da bi izpoznali pomen vseh stvari, njihovo zvezo ž njim in z neskončnim mogočnim stvarnikom; učila jih je ponižnosti, udanosti, miroljubja in gostoljubja. Srečno je živela med njimi; al pridejo tujci od vseh mej in strani. Srčno in gostoljubo sprejeti prevzemó srečnim sinovom in hčeram blage žene, krasni dom — in jezik, ter se postavijo za gospode in gospodarje. Zdaj žena, siromašna mati, potuje sém ter tje k svojim otrokom; ali ne sprejmó je več — otujčeni so. Le po gorah, le po dolih, le po selih jo še poznajo za svojo mater, in le po cerkvah se še glasi njena beseda; le gore, vode, sela, trate, meje pričajo njeno nekdanjo last. O bratje! ta žena, ta domovina, ti sinovi, te hčere so — al dajte mi, da jih ne imenujem; saj vémo, kdo so, in v tem trenutji čutimo polni pomen njih, ki so omamljeni s tujstvom živeli in umrli. Njim je zemljica lahka, in milo jih sodi zgodovina. Ako bi pa dremali mi, ki nas je zbudil glas slavnega veka, v kterem se dviga narod za narodom iz spanja, padli bi v temen grob, v kterem bi

nam težka bila zemlja, in preostro bi sodila nas zgodovina. Ko se danes oziram po slavnem kranjskem mestu, na katero gledajo snežni velikani z očetom Triglavom, katero opira sivobistra Sava; katero trdno stoji na mogočni skali; ko se oziram in vidim, kako sijajno slovesnost danes obhaja; kako krasno poslopje odpira narodnemu društvu; kako marljivi so meščanje: v duhu vidim mogočno ženo — našo mater Slovenijo, ki se vrača v srce svoje zemlje. Če je Ljubljana glava, Kranj je srce. Kako radost mora nas navdajati, ko zvemo, da se giblje vse slovensko teló. Nje udje so že oživljeni v Mariboru, v Celji, v Tominu, v Gorici in Trstu, in če je kaka žilica že mrtva, tudi v nji se gotovo ogreje krv. Da se pa to zgodí, moramo delati, obujati in ustanovljati čitavnice, knjižnice, učilnice narodu na korist in druge plodonosne društva. V rabo jemati in brez strahú braniti moramo navzgor in navzdol vse pravice, ki so nam po naravi in po državnem zakonu. Treba je, da prava narodna omika pride v nas, ker brez nje popolnoma opeša naše, nekdanj dobro materialno stanje, kakor vidimo, žalibog! pri naši obrtnosti. Bodo marljivi vsak na svojem mestu, po svoji okolici. Zato vas prosim, vrle matere Slovenke! redite pošteno svoje otroke po običaji in v jeziku naših očetov in dedov; ve mile in ljube Slovenke! posnemajte Rozmanovo Lenčico, ki je šla za starega očeta v boj nad Turka. Bojujte se z nasprotniki s svojo milino in nježnostjo, ker vaša moč je nezmagljiva. Dragi mladenči! delajte pridno, vedite se povsod na čast in slavo svoje matere. Vsi delajmo za dom! Ker smo danes pričó tako slavnega djanja, trdne ustanovitve tukajšne čitavnice, moramo zahvaliti njene početnike, posebno gosp. prvo-sednika in odbornike! Slava, slava jim in hvala, da se moremo tukaj tako slavno zbirati in navduševati! Slava jim!“

„Pozdrav“, ki je sledil potem in ki ga je zložil iskreni domoljub kranjski, gosp. J., govóрила je gospodičina Malica Gregoračeva v prijetni besedi. S slava-klici se je pozdrav ljubeznjivi govornici odzdravljal.

„God enakopravnosti“, besede Poženčanove, napev Vavkenov, je izvrstno pel kranjski zbor.

Z „Domovino“ Nedvedovo, besede Praprotnikove, so se prikupili ljubljanski pevci tako, da so jo morali dvakrat peti.

„Črnagorska mati“ je deklamovala z navdušeno besedo izurjena govornica gospodičina K. Peceva.

„Triglav“, pesem po napevu Fleišman-ovem, so peli kranjski pevci tudi tako lepo, da so jo morali ponavljati.

„Kje dom je moj?“, pel je izurjeni pevec in skladatelj gosp. A. Vavken.

Zdaj stopi gosp. čitavnični tajnik Drag. Šavnik na oder in podá s srčnim ogovorom v krasnih vezkih dvoje kadrilj gosp. dr. Jan. Bleiweisu, med kterima eno je posvetila čitavnica njemu, eno pa gospod Fid. Terpinču — obema rojakoma kranjskima. Če smo že prej občudovali izurjenega govornika, je zdaj vnóvič pokazal gosp. Šavnik, da tudi mnogo vajenega govornika, kakor je gospod dr. Bleiweis, zná z mirno pa tehtno besedo nagovoriti. Gospod dr. Bleiweis, očitno ginjen, v svojem in v imenu g. Terpinčevem, ki se veselice ni mogel udeležiti, sprejme dragocena spominka, pa se zahvali za oba s srčno besedo, končaje s tem, da s povdignjenim glasom pravi: „Nikoli še nisem plesal, pa mi tudi nikoli še ni žal bilo, da nisem plesal; al danes mi je, da ne morem prvi plesati svoje kadrilje!“ — Po teh besedah nastane vesel hrup in glasba začne igrati kadrilji, zložene po slovenskih napevih. Žal nam je, da skladatelja ne moremo imenovati; al očitno mu izrečemo v imenu slovenskega naroda presrčno hvalo

za lepi spominek, ki ga je kranjski čitavnici s svojim izvrstnim delom postavil. Kadrilji ste natisnjene v Blaznikovi kamnotiskarnici prav okusno. Zavoj kadrilje „Spominke“, gosp. dr. Bleiweisu posvečene, nosi zvon lepega napisa v domačih barvah sliko kranjskega mesta; one „pomnice“ gospodu Terpinu podarjene pa sliko fužinskega grada. Posebne zavoje darilom pa je napravil iz svilnega žameta in zlatim napisom naš domači mojster gospod Nace Klemens. — Kje se bote kadrilji prodajale, se bo pozneje oznanilo. Čisti dohodek je namenjen matici slovenski.

„Milenka“ pel je ljubljanski zbor; „Hej Slovani“ pa vsi pevci in celo društvo.

Ni nam treba dostavljati, da so ljubljanski pevci spet pokazali, kako izvrstno lepo pojó; al tudi kranjski zbor se je vrlo obnašal, dasiravno je še na mladih nogah. Ljubljanski zbor je izvrstno vodil gosp. Bélar, kranjskega pa gosp. Petelin.

Ko se beseda končá, prične se ples. Častiti g. poštar Skarja je čitavnici prijazno odprl eno svojih sôb za današnji večer, da je imela več prostora. — Med plesom v dvorani prične se v drugih sobah nova beseda, ki se se je udeležili gospodje, ki niso plesali. Prav zanimive govore smo slišali tu in vrstile so se razne napitnice. Posebno mnogokrat napil je raznim namenom dobro skušeni govornik, kanonik g. Simandl, naš koroški sosed, mnogocenjeni pisatelj slovenski. Tu je kraljevalo nedolžno veselje blizo do polnoči. Tovarš je tovarša objemal, ki ga že dolgo vidil ni; spominjalo se je vrednih sinov domovine, ki jih že krije črna zemlja; spominjalo se je bratov, ki v krvavi razprtii na severu živé in želel se jima je blagi mir; spominjalo se je sploh Slovanov.

Počastili so to besedo visokospoštovani kranjski dekan gosp. Reš, gospod namestnik okrajnega glavarja kranjskega, komitatni predstojnik Logar, mnogo družih gosp. uradnikov, duhovnih in svetnih gospodov in veljakov slovanskega naroda. Pozdravila pismene so došle društvu iz Celja, Ribnice, Ipave, itd., nekatere čitavnice pa poslale so namestnike.

In tako smo končali nepozabljivo slovesnost s pristrčno željo, naj se nam spet kmalo povrne veseli praznik, kakor smo ga praznovali včeraj!

Kranjci! lepo ste pokazali, kaj zmore domoljubje in bratovska ljubezen! Na trdni sinji skali stojiš, Kranj! na trdni sinji skali pa stoji tudi tvoja zvestoba do vere, vladarja in domovine! Stari Kranj! pomni včerajšne veselice, pomni včerajšnjih obljub, pomni včerajšnjih govorov: in zvesti smo si, da pozni unuki ponosno pomnili bodo tudi tebe in tvoje zdaj še mlade, pa na trdnih nogah stoječe čitavnice. Še enkrat tedaj: presrčna hvala in slava vam!

Iz Črešnic na Štaj. 22. avg. — Strašna nadloga je rodovitne štajarske doline in gorice zadela, taka namreč, da je najstarejši ljudje ne pomnijo. Pretečeni torek popoldne so se začeli vzdigovati temni oblaci nad Žolcbahom in sv. Uršule. Treskati je začelo kot k sodnjemu dnevju, in valili so se strašni sivo-temni oblaci sipaje točo debelo čez Mozirje, Šmartno, Novocerkev, Dobrno, Vojnik, Frankolovo, Črešnice, Trojice; toča je segla še tri ure od Slov. Bistrice več ali menj; najhujše je zadela Šmartno, Dobrno, Novocerkev, Frankolovo, Črešnice, Trojice; Frankolovo in Črešnice pa tako, da v goricah, kjer posebno dobro vino raste, ni več niti na trsju niti na drevju zelenega peresa viditi. — Strašni vihár je podrl čez 50 poslopij, podrl novo zidano stanovanje krito z 12.000 opekami, več pristav in največ kozolcev. Toča je ubila 5 ljudi; vihár je vzdignil enega otroka v zrak, enega je voda podvalila. Strela je vdarila na dveh mestih v hiše, ktere so zgorele. Škoda je neizmerna. Ajda, turšica, fižol, vse vse je stolčeno, da

je strašno viditi. Ponedeljek večer že je solnce sijalo silno rudeče in neki gost dim, ostudno smrdeč, je naznačeval strašno burjo družega dneva. To v hitrici. Drugičkrat od silnih vraž, kadar toča gré, če vam je drago. *)

J. Frankolski.

Iz Buj v Istri se je naznanilo „Novicam“, da visokošpōštovani duhovni gosp. Franc Vidmar, rojen Idričan, je ondi po hudem vnetji čev umrl in v nedeljo popoldne bil pokopan.

V Gorici 21. avg. ☉ — Cesarjev rojstni god je obhajala naša čitavnica z večerno veselico, ki se je s cesarsko pesmijo začela. Deklamovala sta že znana gospodičina Brennerjeva „Zvon sreče“, in g. Klavžer iz Ročina Preširnova balado „Povodni mož“, oba prav izvrstno. Kar so unikat „Novice“ rekly, da Matilda Budalova nima para v Gorici, kar se igranja na glasoviru tiče, ni celó res; nje sestra, gospodičina Amalija, ki nas je tisti večer nenadoma igraje razveselila, ji je popolnoma ravnopravna. — Gospod Klavžer je tudi svoj „solo“ pel. Tacih mož pogrešamo med domačimi družniki močno. — Po besedi je bil ples, pa zavalj nenavadne vročine dosti mlačen.

Iz Idrije. = Naša Idrija, ktero so proklamovali unidan nekteri za nemško mesto, je god presvitlega cesarja praznovala v nedeljo 23. dne tega mesca s slovensko igro v gledišču našem. Izvolili so junaško igro v 3 djanjih „Juran in Sofija“ ali „Turki pri Sisku“. Težko dramo, ki razun množice družih potrebuje 14 oseb, so dobro dovršili. Hvala jim! Dohodek današnje veselice je bil dar ubogim.

Iz Planine 23. avg.* — Rojstni dan Nj. Veličanstva Franca Jožefa smo tudi v Planini prav slovesno obhajali. Ob 8. uri so visokočastiti gospod farnik, Anton Potočnik, peli sv. mašo, pri kateri so naši pevci eno najlepših Riharjevih maš, troje njegovih himnov, in cesarsko pesem tako izvrstno peli, da so vsem pričujočim globoko segli v srce. — Pri skupni večerji na gospod Blažonovem vrtu, se je na slavo presvitlega cesarja, na zdravje gosp. okrajnega predstojnika, visokovredne duhovščine, naših gospej, pevcev itd. prav pridno napivalo, med tem pa so pokali možnarji in naši pevci so nevtrudljivo mile domače pesmice prepevali. Hvala za to vrlemu našemu pevskeemu društvu, ki je veliko pripomogel k današnji slovesnosti, in sosebna hvala še gosp. voditelju njegovemu in gosp. Emanuelu Rencu, ki prijazno podučujeta ude pevskega društva, pa hvala tudi gosp. Fr. Vencajzu, učitelju glavne šole v Postojni, ki je prijazno prišel pomagat našim pevcem, katerim je v popolnomost petja dveh njih najbolj izurjenih udov manjkalo. Rojaci! Petje je beseda, ki najmočnejše k srcu govori. Osnovajte pevske društva saj v vseh mestih in trgih, kjer so uradnije in šole. Veliko veselja si lahko z majhnim trudom napravimo in prijateljska vez nam bo s petjem le še trdnejša. Zato dragi nam sosede Postojnčanje na noge! Ne bodite nemi, ker vam lepih glasov ne manjka.

Iz Ljubljane. Kakor se kaže, bode razstava sadja in družih kmetijskih pridelkov v Ljubljani obilna; napovedujejo že nekteri gospodarji, da bojo poslali.

— Čitavnica v Ljutomeru na Štajarskem je poslala tudi udom čitavnice ljubljanske preprijazno vabilo k slovesni svoji prvi slovesnosti, ktera bode 6. dan prihodnjega meseca septembra, in sicer tako, da ob 10. uri dopoldne je slovesna sv. maša s slov. petjem, popoldne ob 4. uri se začne veselica, ob 6. uri pa beseda.

— Končno obravnavo o prestopku zanemarjene skrbí tiska zoper vrednika „Novic“ je odločila c. kr. deželna sodnija na 2. dan septembra, po tem, ko je

*) Dobro došlo!

c. kr. deželna nadsodnija v Gradcu izrekla, da v zatoženem dopisu „iz savinske doline“ ne spozná pregreška zoper §§. 309 in 310 kazenske postave. — Vredništvo „Napreja“ naznanja, da v tiskarni pravdi, ki jo ima ta list zavoljo sestavka „Mednarodne meje“, po sklepu c. kr. deželne nadsodnije graške neha tožba po §. 65 zavoljo hudodelstva kaljenega javnega miru, in se počne le po §. 302 zavoljo pregreška zoper javni red in mir.

— Ravnokar so došle bukve društva sv. Mohora iz Celovca v Ljubljano, čveteze za vsacega uda, in sicer: 1. Večernic zvezek; 2. Koledar za leto 1864; 3. Deteljica, spisal J. Ciglar, višnjagorski fajmošter; in 4. Zgodovina kat. cerkve, spisal A. Lézar, katehet niže ljubljanske realke. Mislimo, da bodo jako vseč vsem udom, kterih omenjeno društvo šteje 1522; v Ljubljani jih je z milostljivim škofom vred 26. Poslane so čast. gosp. A. Lésarju, pri kterem naj se udje za nje oglasijo, in letni donesek za prihodnje leto plačajo. Pri tem gospodu naj se oglasijo tudi oni, ki hočejo iz nova pristopiti društvu.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Njih Veličanstvo cesarja pričakujejo v saboto ali nedeljo iz Frankobroda domú na Dunaj. — Njih Veličanstvo je hiši Goethe-ovi v Frankobrodu daroval 1000 gold., tirolskim strelcem v Insbruku pa 1000 cekinov. Strelska slovesnost se začne 24. septembra in končá 10. oktobra; samo domačih strelcev se pričakuje od 4 do 5000. — Mašne bukve, ki so jih presvitli cesar po c. k. akademii umetnosti dali za sv. očeta papeža Pija XI. narediti, so nek mojstersko delo; ob novem letu se bojo poslale v Rim. — Pravijo, da po besedah kupčijskega ministerstva stroški velike razstave, ki bo leta 1866 na Dunaji, utegnejo znesti okoli 3 milijone gold.; poslopje za razstavo bode v praterji, 150 sežnjev dolgo, 25 široko. — Ministerstvo pravosodja je advokacijo v Ajdovščini gosp. dr. K. Lavriču podelilo, advokacijo v Tominu pa gosp. dr. Jož. Gasparinu, bivšemu notarju v Kanalu. — V nedeljo in pondeljek je bilo vreme vendar Dunajčanom prijazno, da so v praterji napravili veliko veselico, ktere se je udeležilo blizo 200.000 ljudi. — „Pozoru“ se iz Reke pravlica piše, da nekoliko (koliko neki?) ondašnjih mestnih odbornikov bo prihodnjemu zboru predložilo nasvèt, naj se Njih Veličanstvo prosi, da se Reka vdruži vojvodini kranjski. — V „Morav. Orlicah“ in „Novinah“ razglašá odbor za veliko „besedo“ v Brni oklic vsem miroljubnim in poštenim Brnovčanom, da oni zbor slovanski ne bo nikakor dražil kakega drugega naroda; vsaki slovanski shod je miroljuben; tak bo tudi brnski. — Knez Rudolf Thurn Taxis, po prestanem 14dnevem zaporu od ljudstva, ki ga je pričakovalo pred zaporom, z veliko slavo 16. t. m. sprejet in na grad svoj spremljen, je drugi dan po svojem izpustu sprejel od c. kr. okrajne boleslavske gosposke naznanilo, da ne more več biti predsednik podružnici kmetijski. — V Benetkah se je v veliki cerkvi poleg prižnice ravno takrat, ko je po slovesni maši na god cesarjev kardinal-patrijarh ljudstvo blagoslovil, razpočila z velikim ropotom steklena bomba, ktero je gotovo kak prekucenjak skrivé kam vteknil; škode nič ni naredila. — Škoda, ki jo ogerská dežela trpi po strašni suši, ki je zadela 15 milijonov oralov zemlje, se po vradnih preiskavah ceni (skor bi človek ne verjel) na 120 milijonov gold. Ljudém je za obupati. Somsic pravi v časniku „P. Naplo“: Ne vem, kaj bo, ako ne pride kmali pomoči, da se delavcem zaslužka, kmetom pa denarja na posodo

ne dá; 30 milijonov goldinarjev je treba, da se ljudstvo reši saj največe nadloge. — Goveja kuga je na Ogorskem v 33 županijah in 444 vaséh izmed 273.196 goved zadavila 41.621. — Iz Erdeljskega se piše, da skor povsod so se v novič volili poprejšni ogerski in sekulski poslanci v erdeljski zbor. Pa kaj bo iz tega, nihče ne vé: ali bojo sprejeli volitev ali ne, in če sprejmejo, ali bojo zopet s protestom zapustili zbor, ki po takem ne more ne naprej ne nazaj. — Kako nevarno je, ako se človek brez vse skrbi podá v globok vodnjak (štirno), pokazalo se je 10. dne t. m. zopet v Brodih v Galicii. Neki delavec gré po lestvici v novo štirno, da nastavi ceví, kar ga omami dušivni sopár; ravno taka se zgodi dvema drugema, ki sta mu hitela na pomoč; enega so vendar oteli, dva pa se nista več zbudila k življenju. (Kdor gré v take podzemeljske kraje, naj pripné na dolg kol svečo, pa jo spustí pred sabo; dokler luč svetlo gori, tudi ni nevarnosti za človeka; sicer pa se le hitro odmakni nazaj). — V Frankobrodu sta zdaj dva zbora za preuredbo nemške zveze; zbor vladarjev in zbor nemških poslancev; vsak dela za-se in po svoje. Vladarje je sklical Njih Veličanstvo cesar avstrijski; vsi so prišli, le kralj pruski in kralj danski ne; čeravno je kralj saksonski sam s pismom, ki so ga vsi vladarji podpisali, šel po kralja pruskega, vendar ni prišel, rekši, da to ni prava pot, po kteri se doseže namen. Poslancev pa nihče ni sklical; sklicali so se sami; prišli so iz vseh dežel, le iz Avstrije ni nikogar zraven. Bistvo 35 predlogov, ki jih je vladarjem izročil cesar avstrijski, je 1) vršivna oblast (zavezni direktorij) s 5 vladarji na čelu, namreč: cesar avstrijski, kralj pruski, kralj bavarski in še dva družih vladarjev, ki jih volijo mali knezi; 2) zavezno svetovavstvo, to je, sedanji ožji zavezni zbor iz 17 oseb; 3) zbornica vladarjev s princizaveznih vladarjev; 4) zbornica 300 poslancev, ki jih pošiljajo deželni zbori v Frankobrod; 5) zavezna sodnija. Ne vé se še, ali se bojo vladarji zedinili o vseh predlogih; pa če bi se tudi, dokler manjka avstrijskega cesarja najmočnejšega nemškega kralja, namreč pruskega, v tem zboru, ni mogoče, da bi se kaj gotovega sklenilo. Zbor nemških poslancev pa hoče, da se skliče narodni zbor na podlagi sklepov nemškega zbora v letu 1848, ter pravi, da vladarji ne morejo te stvari sami v roko vzeti, — in tako bo tu in tam še navskriž misel veliko, ki pridejo še le na dan, ko se bo začela od vseh strani pretresati nova nemška zveza. — Iz Belgrada se piše, da srbska in turška vlada si niste nič kaj prijazniše. Dve velike reki obdajate naše mesto, in vendar nam manjka vode, ktera je zdaj dražja kot kruh. — Iz Jaša se piše, da moldavo-vlaška vlada vrlo pomaga Rusom, da čez Moldavo ne morejo Poljaki na Rusovsko, to je, v Besarabijo; povsod poleg te meje stražijo Moldavanje sami. — V Mortaru je Ahmed Djefdel, poslanec turški, razglasil sultanov oklic, po kterem se vsem Hercegovincem brez razločka vere zagotavlja ravnopravnost v vseh zadevah. Kolikrat se je nek že to zagotovljalo? Spolnilo se menda ni še nikoli.

Listnica vredništva. Toliko se nam je poslednje dni nakupilo dopisov, da, čeravno iz srca radi, nismo danes mógli vsem kaj. Drugi pot se gotovo natisnejo vsi.

Loterijne srečke:

V Trstu 19. avgusta 1863: **53. 27. 40. 76. 1.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 2. septembra 1863.